

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS ĮSTATYMO NR. IX-1675 8 IR 17 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1045

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimo Nr. SV-S-299 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 6 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 8 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1045 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui – tobulinti piniginės socialinės paramos ir kompensacijų už šildymą sistemą ir panaikinti kai kuriuos neesminius keičiamo įstatymo reikalavimus, sudarančius dirbtines kliūtis gyventojams, įskaitant individualia veikla besiverčiančius, pasinaudoti parama, tačiau nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma nustatyti, kad asmenys turi teisę į piniginę socialinę paramą, jei yra užimti, kaip numatyta Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 3 straipsnyje, – dirba pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu arba yra savarankiškai dirbantys, arba užsiima neatlygintinio užimtumo veikla.

Siūlomas teisinis reguliavimas prieštarautų Įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtintam socialinio teisingumo ir veiksmingumo principui, pagal kurį „piniginė socialinė parama teikiama siekiant <...> didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo spąstų bei racionaliai naudojant turimus išteklius“, nes, pritarus siūlomam teisiniam reguliavimui, sumažėtų darbingo amžiaus darbingų asmenų motyvacija integruotis į darbo rinką, būtų didinama jų priklausomybė nuo piniginės socialinės paramos sistemos ir galimo piktnaudžiavimo pinigine socialine parama rizika. Darbingo amžiaus darbingi asmenys, galintys užsiimti neatlygintinio užimtumo veikla (pavyzdžiui, vykdyti savanorišką veiklą) ir gauti piniginę socialinę paramą netaikant kitų reikalavimų (pavyzdžiui, dirbti arba registruotis Užimtumo tarnyboje ar kitos valstybės valstybinėje įdarbinimo tarnyboje ir pan.), nebus motyvuoti gauti pajamų iš darbinės veiklos, nes sieks gauti didesnę valstybės paramą, o tai neatitiks Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos Įstatymo paskirties – teikti piniginę socialinę paramą tada, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes.

Atsižvelgiant į tai, kad piniginės socialinės paramos paskirtis – užtikrinti valstybės paramą nepasiturintiems gyventojams, kurių darbo, socialinio draudimo ir kitos pajamos dėl objektyvių, nuo jų nepriklausančių, priežasčių yra nepakankamos, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes, siekiant piniginės socialinės paramos veiksmingumo, įgalinant asmenis pirmiausia savo pastangomis gauti su darbo santykiais susijusių pajamų, nepritartina nuostatai, kad asmenys, užsiimantys tik neatlygintinio užimtumo veikla, įgyja teisę į piniginę socialinę paramą, jiems netaikant reikalavimo atitikti kitas Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Įvertinus tai, kad, vadovaujantis Įstatymo 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintu įgalinimo principu, teikiant piniginę socialinę paramą, siekiama sudaryti sąlygas, mažinančias ilgalaikę priklausomybę nuo socialinės paramos sistemos, nustatant teisę į piniginę socialinę paramą, neturėtų būti atsisakoma darbo laiko trukmės reikalavimo, įtvirtinto Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, projektą „Socialinės apsaugos tobulinimas“ ir vykdydama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 3.6.5 papunktyje nurodytą veiksmą „Išanalizavus piniginės socialinės paramos nepaėmimo (angl. *non-take-up*) problemą, parengti ir priimti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimo įstatymą – užtikrinti piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams prieinamumą ir didinti bendruomenių įsitraukimą teikiant paramą“, Lietuvos Respublikos Seimui iki 2023 m. IV ketvirčio pateiks pasiūlymus dėl piniginės socialinės paramos teisinio reguliavimo tobulinimo (numatydama ir Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą, sisteminę peržiūrą).

2. Pritarus Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte siūlomam teisiniam reguliavimui, preliminariais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, teisę į piniginę socialinę paramą įgytų apie 7,21 tūkst. asmenų, papildomai iš savivaldybių biudžetų reikėtų apie 3,5 mln. eurų per metus. Pažymėtina, kad nėra galimybės skirti papildomų valstybės biudžeto lėšų minėtai Įstatymo projekto nuostatai įgyvendinti, nes 2022 metų valstybės biudžete šios lėšos nenumatytos.

3. Atsižvelgiant į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 18 straipsnio 10, 12 dalimis, leidžiamais atskaitymais gali būti pripažįstama suma, lygi 30 proc. gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, verčiantis veikla tik pagal individualios veiklos pažymą (t. y. asmenims, vykdančiams veiklą pagal verslo liudijimą, ši nuostata netaikoma), Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 7¹ punkte įtvirtinta, kad, skiriant piniginę socialinę paramą, į gaunamas pajamas įskaitoma 70 proc. individualios

veiklos pajamų, gautų verčiantis veikla pagal individualios veiklos pažymą. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalimi keičiamo Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 7 punkto pakeitimu teikiamas siūlymas į gaunamas pajamas įskaityti 70 proc. visų individualios veiklos pajamų (gautų verčiantis veikla tiek pagal individualios veiklos pažymą, tiek pagal verslo liudijimą) prieštarautų minėtoms Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatomis.

4. Pagal galiojantį teisinį reguliavimą asmenims, vykdančioms individualią veiklą, pinigine socialine parama skiriama nereikalaujant pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Ši parama skiriama vertinant tas pajamas, kurias asmuo, besiverčiantis individualia veikla, kreipdamasis dėl pinigines socialinės paramos, nurodo pateikdamas individualios veiklos pajamų ir išlaidų apskaitos dokumentus, – taip sudaromos sąlygos asmeniui gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia. Todėl Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalimi keičiamo Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 7 punkto pakeitimu teikiamas siūlymas nustatyti, kad, skiriant pinigine socialinę paramą, pajamomis laikomos draudžiamosios pajamos (socialinio draudimo įmokų bazė), kurios nustatomos deklaruojant pajamas, gautas praėjusiais kalendoriniais metais, ir iki tol, kol draudžiamosios pajamos bus nustatytos, preziumuojant, kad tokio asmens draudžiamosiomis pajamomis laikomos pajamos, kurias jis nurodė kreipdamasis dėl pinigines socialinės paramos, nėra tikslingas.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras